НОВА ХАТА

ч. 9.

1938 ЛЬВІВ 80 гр

„НОВА ХАТА“

двотижневик

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, улиця Ходкевича ч. 9. Крамниця „У. Н. М.“: Львів, ул. Косцюшки 1. Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
- річна 16 зл.
- піврічна 8.50 зл.
- чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
- річна 80 Кч.
- піврічна 40 Кч.
- чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
- річна 500 леїв.
- піврічна 250 леїв.
- чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:
Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
- річна 3 дол.
- піврічна 1.50 зол.
- чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:
Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати читко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не листується.

ЗМІСТ:

Ілюстрації:

Марія Кремінярівська „Оповідання про Надюсю“ частина II. Надюся у Львові.

Як і перша частина, ця книжечка скромна, безпретенсійна, але цінна своєю живістю відчуття та теплим, безпосереднім поданням.

Переживання малої Надюсі виступають у цій частині на перший плян. Жмут буденних подій бачених через призму діточих очей набирають значіння й своерідного характеру.

Змістом книжки однорічний побут Надюсі у Львові. Ніяких спеціяльних подій нема, але для Надюсі, що виросла досі на передмісті тихого волинського міста це ціла епопея. Завдяки безпосередньому, притягаючому стилю, разом із нею переживаємо ще раз діточе захоплення незнаними в глуші здобутками культури, хочби в виді електрики, ґазу, купальні і т. д. Задимлений, сірий головний двірець набирає знов чару величавої шкляної палати з казок, а трублення авт і дзвінки трамваїв небуденної мельодійности. А головне, що ввесь цей прекрасний захоплюючий Львів такий рідний, дорогий, український!

> Надюся полюбила Львів. Любила рухливі вулиці, що по них котилися трамваї, сновигали авта то сюди, то туди, цокали підковами коні візників. По хідниках цих рухливих вулиць, ходило завжди багато людей в кожну пору дня, неначе б то вся праця їхня була в тому ходженні по вулиці. Правда, вони заходили також і до крамниць, або зупинялися перед вітринами і газетярськими оголошеннями.
> Обличчя у них були заклопотані і недобрі.
> Найліпшим вуличним галасом для Надюсі були трамваєві дзвінки, але по Личаківській було дальше до шкілки тому і дядьо і Семенко рідко коли зґоджувалися йти з нею по цій вулиці. Вони ішли по Курковій. Ст. 74.

Книжка цінна з психольоґічного боку, бо в ній дуже вірно передано переживання дитини.

Ярко змальовані непомітні для старших, але часто переломові для дитини моменти. Шкільне життя, самостійне ходження по місті, перша зустріч з соціяльними питаннями. Перші траґедії як „малювання портрету“, перехід одиначки до гуртового життя, туга за домом і т. д. Дуже гарно подані моменти патріотичного освідомлювання почування дитини. Сон чи пізнання Надюсі, в якому портрети виходять зза шкла й рам, щоби відвідати далеку улюблену батьківщину — зворушливе!

Ця книжка в якій відслонено кусочок ясної, живої діточої душі подобається всім, хто розуміє й любить дітей. Для родичів цінна вона зокрема влучно підміченим чутким реагуванням діточої душі на методи виховання (вплив способу подання на вартість забавки, „лист до Діда Мороза“, „портрет“ і т. д.).

Думаю, що діти теж охоче познайомляться з Надюсею та зацікавляться її переживаннями. Легкий, простий стиль заохотить їх до читання.

Ольга Олександра Дучимінська.

НОВА ХАТА

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV. 1 ТРАВНЯ 1938. Ч. 9.

Наталя Забіла

КАЗКИ КОЛИСКОВІ

Десь на дальнім березі
квіти темносині.
Десь на дальнім березі
бється сонце-птах...
Спи, мій любий хлопчику,
мій маленький сину...
Синьою мережою —
казка золота...

В тім краю незнаному,
поміж тими квітами
У норі підземній
жив похмурий кріт.
Сонце він ненавидів,
бо не бачив світла, —
Темними очима
він дививсь на світ.

Виліз хмуро вдосвіта —
зуби наче пили...
Та до птаха сонного
в темряві підкравсь.
Він сліпий, він думав —
то пташині жили,
Й перегризу тенета —
цепкі стебла трав.

Розірвались пута,
сонце-птах на волю!
Сонце-птах у небо!
полумям в блакить!..
В морі білі зайчики
хвилі синім колом...
Десь на далекім березі
Кріт злотистий спить.

Йде зо сходу ранок,
лине здаля синій,
В блиску передранньому
тане сонце-птах...
Спи, мій любий хлопчику,
мій маленький сину...
Синьою мережею —
казка золота.

(Із збірки „Поезії". 1930 р.)

Hermynia zur Mühlen.

МАТИ

У кошику, вистеленім сіном, високо на горищі, лежала кітка з двоїма котенятами. Діти щойно прийшли на світ перед кількома днями й були дуже немічні. Мали маленькі лапки, що раз-у-раз ховзались і нерозмірно великі голови зо сліпими очима. Шукаючи за молоком матері, поринали в її густій шерсті на череві. Дуже чудернацько виглядали малі. Але в очах старої кітки були вони незвичайно гарні, бо це-ж були її діти. Одно тигровате сіро-чорне, гей вона сама — отже красуня, можна сказати без фальшивої скромности — друге цілком у батька вдалося, що був сорокатий, в елегантних білих штанцях, білих рукавичках, з плямкою на носі. Як зворушливо він співав! Як гарно, бувало, заводили вони обоє пісні в городі у перші березневі вечорі...

Звісно, оці діти з маленькими гладкими лапками й великими головами були прекрасними звірками, не лише як коти, що — річ відома — є короною всего, але як її котенята, яких земля ще не бачила. Гордо підвела мати голову вгору і з любовю гляділа, помуркуючи, на малі зорі її світа.

І оце любе горище було з кожного згляду пригожим для них місцем, затишне — спокійне. Мягко вистелений, теплий кіш надавався на перші спроби мандрів — багато усякої старизни довкола давало стільки можливостей винаходів — широкий, вільний простір до забав, освічений ніжним сяйвом місяця, що зазирав крізь віконця — а найпаче, який славний терен до ловби мишей, яка широка спроможність до фахового вишколу вроджених талантів!

— Треба мені трохи за мишвою оглянутись — сказала кітка. — Малі сплять, а прогулька зробить мені добре. Кормлення дітей дуже виснажує сили, і таки я сама добре зголодніла.

Кітка встала з леговища, лизнула ще раз наскоро діти і почовгала на мягких підошвах, нюхаючи здовж кошиків і скринь. Так приємно було за мишами стежити, дарма що вже старілась. Та ось, чи не шорох це там у кутку? Чи не запахло так замітно мишвою? Чи це не той ніжний запах, незабутній для котячого носа? Ще кілька обережних кроків на оксамітних виступцях — ніхто їй у цьому не дорівнає — і вже стоїть вона перед мишачим гніздом, що в ньому лежало двоє малих, голеньких дитинят.

— Самі малі? — подумала кітка — так не треба було й оксамитних виступців, вони не можуть втекти, бо нічого не бачать. Воно ледве чи й оплатиться — два малі кусочки... А все-ж таки можна — так сказати б, на закуску...

Вона хотіла вже кинутися на мишенята, але щось її здержало.

„Вони не можуть ще бігати ні дивитися, зовсім як твої діти. Вони зовсім безпомічні, а їх мати певно не живе. Вони такі немічні, як твої малі, коли б тебе при них не було. Правда, вони миші, але це малі мишенята, дуже малі, це діти — а ти, правда? знаєш, що значить діти?"

Це говорила материнська любов, а через неї всесвітня любов, що відзивається у матірній любові, бо вона дуже велика, одна з найбільших.

„Правда? ти знаєш, що це є діти?" — питав таємний голос.

Кітка схилилася, вхопила обережно зубами одно мале мишеня і занесла до свого коша. Відтак повернула і принесла друге. Вона приложила обоє до грудей і кормила їх разом із своїми котенятами.

Малі мишенята були вже напів скостенілі, але загрілися скоро при теплій шерсті кітки. Вони вже з голоду вмирали, але швидко наситилися при грудях нової матері. Почувались зовсім безпечно при ній і не догадувались, що ця мати була кітка. Як вони могли про це знати? Були сліпі й безпомічні. На них спочивала бережливо мягка, оксамитна котяча лапа.

Котенята росли й мишенята росли, одночасно розплющили очі і перше, що разом побачили, була одна мати й одна велика материнська любов.

Вони були дітьми і гралися разом, а маєве сонце гляділо крізь вікно і гралося з ними. І воно сплітало золоту авреолю довкола голови кітки-матері.

Це правдива історія. Вона дрібна, але водночас і дуже велика. Вона показала новий світ, зроджений на вбогім горищі у сімї малого звірятка. Воно теж не завжди таке буде і не скоро, але це вже велика подія, що таке склалося. Закони старого світу тверді й важкі, але вони будуть ломатися постепенно, бо вселюбов це живуча сила у душі нашої землі. Поволі, дуже поволі новий світ повстане зо старого і воно вже нераз таке бувало на вбогім горищі, дарма що люди про це не знали.

Люди знають так мало, а найменше знають ті, що їм здається, що знають найбільше. Вони не знають навіть, чи звірята моляться. Але я думаю, що й звірята у своїх потребах звертаються до тієї вищої сили, що понад ними. І коли ця кітка буде просити, то Матір Божа перед усіма іншими її вислухає.

Маєве сонце знало те, чого люди не знають. І воно сплело золоту авреолю довкола голови кітки-матері.

Переклала К. М-а.

ЖІНКА МИСТЕЦЬ ЯК МАТИ

Продовжуємо дискусію на таку складну й цікаву тему. Вже почули ми голос письменниці (ч. 8. „Н. Х."); а тепер містимо відповідь музики. Та на нашу думку ця проблема не обмежена ділянкою мистецтва; також громадські діячки і фахово працюючі жінки могли б багато розказати. Просимо й їх до голосу!

Піяністка Галя Левицька з дочкою.

Моя відповідь на Вашу анкету буде дещо ріжнитися від інших. Власне я не збираюся забрати голосу в дискусії „жінка-мистець й жінка-дружина, чи жінка-мати". На мою думку не можна на цю справу дивитись односторонно. В кожному житті, у кожній ситуації є така сила варіянтів, що встановляти якусь норму, було б принайменше еґоїстично. Про що хочу Вам сказати буде тільки — висвітлення одного випадку.

Відколи я почала думати — моєю мрією була музика. Бувало коли моя мама грала — я забиралась у кут і слухала. Здавалось, що не може бути більшого щастя, як вміти ось так грати. Після чотирьох років науки я майже осягнула те щастя. Рівночасно почала вже мучитись. Тоді я ще не знала, що так воно мусить бути. Ніколи пізніше я не відчувала того чистого щастя від музики, що тоді — коли грала моя мама. Критика й самокритика, невідступні товариші кожного, або майже кожного адепта мистецтва, зявились дуже рано на моїй дорозі. Не можна собі уявити до чого дійшло б мистецтво без того чесного товариства. Тільки людина — видана тому на поталу — ніколи не буде вповні вдоволена (що власне є ідентичне зо щастям), хіба що є — пікніком, як каже п. Парфанович. Отже я не є пікніком й життя моє й зо мною — нелегке. Це я освідомила собі досить скоро й тому нерадо виходила заміж, мимо того, що кохала свого чоловіка. В обоїх нас мистецтво було на першому пляні. Щасливим збігом обставин у хаті не було балагану, мимо того, що я майже увесь день була занята позахатніми справами. Та не в балагані річ. Конфлікт виринав із чисто психічних причин. Мій чоловік, що сам був мистцем із великими можливостями розвитку, — просто був заздрісний — на мою працю, на мій світ, на інше оточення. Тоді я не могла цього зрозуміти, не було просто часу застановлятися над ситуацією. Тепер розглядаючи життя з перспективи літ й передумуючи його як прочитану книжку, приходжу до висновку, що назагал мистці чи не найбільш еґоцентричні типи. Повна гармонія між двома мистцями можлива хіба тільки в подружжі, яке служить одній музі й має спільний інтерес.

Колись я хотіла мати дитину тому, щоб виховати з неї — мистця. Це бажання приходило звичайно тоді, коли мені самій не все складалося як слід й важко було дійти до цілі. І коли у мене справді народилась дитина, ще й до того дочка — це був найщасливіший день мого життя. Якось зовсім не страшно було мені від того, що хатній апарат відразу скомплікувався. Не знаю чи я „вміла урядитися", чи „мала силу" — якось ані подружжя, ані материнство не забрали мені моєї мистецької праці.

Не забрали мені її й пізніші важкі переходи. Правда, я далеко не осягнула того, про що колись мріялось у віденській Академії. Все таки не знаю, чи, не шукаючи опори в мистецтві, — я досі могла б задержати рівновагу.

Доня моя росте. Відповідальність за неї, за її майбутнє я мусіла взяти тільки на себе одну. Чи буде з неї артистка — не знаю. Не має вже в мене того гарячого бажання, щоб із неї виросла музикантка чи малярка. Наразі не бачу в неї спеціяльного зацікавлення одним чи другим.

Розуміється робить одне й друге, але любить направду тільки танок і руханку. Всі мої зусилля за останні роки йшли в тому напрямі, щоб через сприймання нових гарних вражінь затерти, або хоч відсунути в тінь переживання недавніх літ. Це мабуть мені вдалося. Помогла мені тут у значній мірі — природа.

Ми обі є її ентузіястичними звеличницями. Ніде не почуваємось так гарно як на просторах полонин, ніколи життя не видається таким вартісним як на верхах гір. Літом, коли час належить тільки до нас — ми товаришки й найкраще себе розуміємо.

Спитаєте, як ставиться моя дитина до моєї праці й мистецтва?

Коли їй було чотири роки, я взяла її на свій концерт. У перерві, бабуся привела її до мене — заплакану. Кинулася мені на шию й шептала: — „Чому ти, мамо, така далека, чому така якась неправдива, коли граєш там на сцені!" —

Лекцій моїх вона не любить. Вони забірають її маму. Але водночас вона розуміє, що інакше не може бути, що „мама є рівночасно татом".

У школі була завдана домашня вправа:

„Чим хочу бути, як буду велика".

У брулїоні моя Ларісса написала: „хочу бути поліціянткою". Я спитала чому. — „Щоб змінити порядок на світі!" — Але довідавшись, що від поліціянта порядок не залежить, написала другу відповідь: — „Як буду велика, хочу мати власну хату, город, коні і корови і дріб і хочу бути доброю господинею". —

От маєте дочку артистки.

Галя Левицька.

Ще про плянове господарство

Справа розподілу грошей у домашньому господарстві, що її порушили ми в одному з попередніх чисел „Нової Хати", важна не тільки для родини; вона не байдужа теж із погляду суспільної господарки. Бо від цього залежить не тільки стан здоровля і культури громадян, але що важніше, такий або інший розвій народнього господарства. І звідси досліди над буджетуванням родин. Їх метою: 1. ствердити спосіб господарювання та позем добробуту й культури; 2. дослідити на що і куди видають громадяни свої гроші; 3. дослідити нові можливости розвою рідного промислу, ремесла і т. п.

Підставою цих дослідів мусить бути фактичний матеріял, фактичні буджети відповідної скількости родин. Ці досліди це перша половина студій над буджетами. Дальше на підставі цього фактичного матеріялу треба зладити пляни розподілу грошей у домашньому господарстві, себто схеми буджетів. Ці схеми мусять узгляднювати в першу чергу новітні напрямні наукових дослідів домашнього господарства, а саме чинник здоровля, доцільности і т. п. Дальше напрямні потреб народнього господарства. Мусять вони теж бути достосовані до тих специфічних господарських умовин, що серед них живемо. Мусять отже брати під увагу дані про ціни, висоту коштів удержання людини у відповідному стані здоровля, сил, самопочуття і взагалі цілий ряд господарських умовин, що в кожному краю є ріжні. Бо у кожному окремому народньому господарстві ріжно укладаються ціни на працю, на промислові та хліборобські продукти і т. п., а що важніше, взаїмне відношення цін є зовсім інакше. Залежно від господарської структури — будуть в одному господарстві дорощі промислові продукти, в іншому хліборобські і взагалі ціни споживчих продуктів. Не без того, що способи відживи, приняті у даному краю та спосіб життя теж має свій рішальний вплив так на ціни і їх взаїмне відношення, як теж на спосіб розподілу грошей. Так отже схеми буджетів випрацьовані в одних обставинах можна примінити в інших тільки по відповідній коректі, що узгляднить усі відмінні господарські умовини.

Випрацьовуючи отже такі схеми, треба мати багато фактичного матеріялу про вже існуючі способи господарювання, без огляду на те, чи це господарювання плянове, чи ні. Такими матеріялами є передовсім виказви видаткування у домашніх господарствах.

Не треба хіба доказувати, що зібрання таких даних та впровадження певної пляновости у наші господарства є конечно потрібне. Вимагають цього у першу чергу потреби нашого народнього господарства.

Сензаційні вістки про те, що Гілер диктує, які довгі мають бути поли сорочок, та що хоче з відпадків робити консерви, це тільки відірвані новини, що свідчать про господарську мобілізацію навіть таких взірцевих господинь, як німецькі. Правда там накидають їм згори спосіб господарювання, згідний з тим, чого вимагає рація стану німецької господарки. Але ми не займаємося тут режімом. Йде нам про те, що держава розуміє яку ролю має ведення домашнього господарства у відродженні рідної господарки і впрягає це домашнє господарство до праці такими методами, що їх уважає за відповідні. Не інакшу теж мету мала колишня акція Ґанді, що хотів оборонитись перед господарською залежністю від чужих. Та там санкціями було патріотичне сумління.

Специяльна господарська структура нашого народу висуває теж певні зобовязання нашим господиням. Деякими сирівцями диспонуємо, інших не маємо. У певних ділянках можемо унезалежнитись під господарським оглядом від чужих і це накладає на нас зобовязання. Амбіцією наших господинь мусить бути: достроїти своє господарство до тих напрямних, що доцільні для нашого народнього господарства. Уживати у домашньому господарстві того, чого вимагає від нас народнє добро. Заступити одні речі другими, своїми. Звісно, в тому потребують наші господині відповідних конкретних вказівок. А такі вказівки можна дати тільки тоді, якщо знатимемо, які є потреби наших домашніх господарств. Матеріялом мусять послужити самі ж господині. Відповідні книжечки для записок може кожна охоча господиня дістати за посередництвом „Нової Хати" з тим, що відішле по якімсь часі заповнені записками. Сподіємося, що охочі найдуться.

Пора уже вести своє господарство свідомо і такими дорогами, що є доцільні для домашнього і для загального добра. Не залишаймо нашого господарства на бистрих водах припадків!

Мгр. екон. Уляна Старосольська.

Соня Бей.

Великодні турки

Своєрідний вигляд села перед Великоднем найдете скрізь по селах. Скрізь, де не загинула ще традиція, всякі святочні звичаї займають перше місце в релігійному обряді.

Один із таких звичаїв дуже дивних, мабуть дуже давніх, довелось мені бачити серед мазурів. Правдивим „clou" Великодня є там так звані „турки". Доводилося мені чути про них нераз, але не думала я, що цей звичай має таку велику традицію і таке значіння. Про „турків" говорять зараз на початку великого посту. Є вони невичерпною темою для старших, молоді та дітей. Старші згадують, як то бувало за „їх молодих" часів, молодь турбується вибором „турків". А діти — звичайно як діти — підслухують і підглядають, щоб знати у чому справа.

Турки — це прибічна сторожа при гробі Христа. Звідки пішла ця назва — не знаємо. Має цей звичай щось спільного зо сторожею, що була при гробі Христа в Єрусалимі; ріжниця в тім, що єрусалимська сторожа — це були вороги, а турки — сторожа прихильна, що боронить чести гробу.

Турків вибірають зпоміж молодих сільських хлопців. Є їх 15—20, а часом 30. Вибрані проголошують між собою „старшого", що має за завдання вивчити їх потрібної муштри. „Старшим" може бути хлопець, що відбув військову службу, бо муштра полягає на маршах, на зміні варти та „презентуванні зброї".

Науку починають турки з початком великого посту. Вечерами, коли

господарським роботам кінець, лунає по селу барабан. При його ритмічних ударах машерує будуча великодна ревія, атракція і гордість села. Подивляла я іноді витривалість хлопців. Бували вечорі темні, холодні, часом дощеві, — але барабан гудів впродовж яких двох годин — турки вправляли.

Останній тиждень посту незвичайно гарячковий для турків, бо треба роздобути відповідний одяг. Головна річ у ньому це військовий крій і однаковий, умовлений колір, отже: чорний, синій, чи брунатний. Ті однострої випозичають звичайно по складах у місті і платять за це доволі багато. Важною частиною однострою є шапка. Роблять її турки самі, кожний собі, з колірової тектури, і прибирають їх рясно когутячим пірям та квітами. Шапка нагадує формою уланські чака колишнього „Варшавського Князівства". Форма тих шапок та прикраси, незвичайно вибагливі — гордість турків. По шапці можна пізнати, чи хлопець-турок має дівчину-любку. Якщо на шапці багато квітів (звич. паперових), тоді в турка є дівчина; коли ж шапка на квіти вбога, турок з дівчиною у сварці, або й зовсім її не має. Буває іноді й таке, що хлопець взагалі відмовляється бути турком, бо в нього під ту пору нема дівчини, яка йому зробила би китицю до шапки.

Приходить до мене якось білява Анеля. В одній руці в неї кошик з яйцями, а у другій щось довге, таємничо прикрите. Анеля цілує мене в руку і паленіючи — простягає руку з кошиком:

— Це для пані... на свята..

Відмовлятися годі, тимбільше, що в неї напевно до мене якась особиста справа. Дякую за дарунок і осмілюю її:

— Щож ти маєш там під хустиною?

— А... а.. Таке собі... Букет для турка"...

Розгортає ніяково: мозаїка барв, усі квіти світу, — а все те, повязане штудерно, творить високу китицю, що розгортається вгорі наче фонтана.

— Це певно для Франка? Алеж гарне!

— Де там гарне.... Я просила би пані, може б дали мені трошки свого „шпарагуса", бо зеленого мало. Причіпився хлопчисько: зроби і зроби"...

— А ти й не хотіла...

— Ну, певно, ще чого?

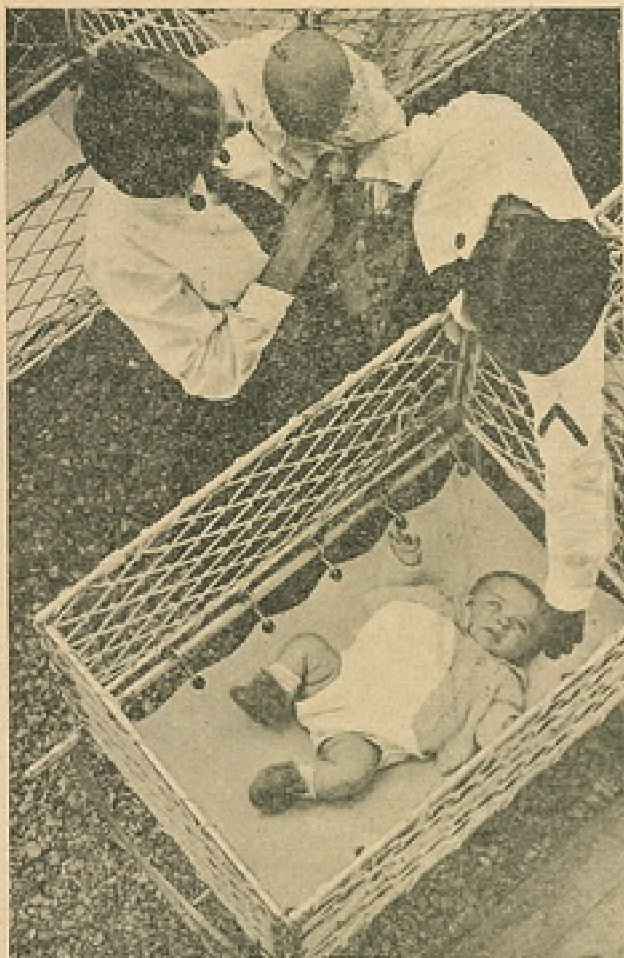

В Італії належить догляд немовлят до програми навчання жіночих шкіл. Ось молоді італійські дівчата приглядаються дітям у шпиталику.

— Але зробила. І грошей мабуть видала.

— Та... видала. Дещо сама робила. Але оці конвалійки й оці жабині очка — Платковій Марисі дала зробити, бо сама не вмію.

Заповнюється сільська вулиця. На воротах ґаздині та господарі, за шибками вікон — дівочі голови: „Оце мій! Або — оце той, якого я хотіла б... То знов: „котрий із них?..

Воскресна Неділя — це день тріюмфу для турків. В повнім блеску своїх пишних одностроїв творять шпалір від престола до дверей. Стоять стрункo, нерухомо. А коли „суми" кінець, виходять перед костел. Тут відбувається пописова дефіляда. З усіх довколишніх сіл машерують турки, партія за партією, що одна — то пишніща, що одна — то краща. При звуках марша обходять костел довкола. Лунає голос команди, міняються ряди двійок у чвірки, у вісімки, то знов у двійки. Старший пружить дебелі груди і вимахує завзято шаблею: глядіть на мене всі!

На другий день кінчається обовязок турків. Вертаються до своїх хат, щоб святкувати з ріднею. Віддають однострої, а шапки манджають на дно скринь, де лежать до другого року. І хоч із турків ні сліду, то все ж на довший час лишається кожний з хлопців „турком". Імя це вимовляють завжди з відтінком деякої поваги.

А накінець — кілька тижнів пізніше — улаштовують турки забаву. На вільному повітрі ставлять обширну доливку і підвищення для музик; запрошують гостей, а кожний з турків приводить свою дівчину. Забава протягається далеко за північ. В чистому весняному повітрі дзвонять цимбали, плаче скрипка, гуде барабан. Бубонять на підлозі ноги в такт польки„ „шибра", чи вальса. Як і всюди — так і тут — товпиться дітвора, підглядає, вчиться.

— А ти коли будеш турком? — питаю підростка.

— Не знаю, може вже на другий рік. Наш Міхал жениться і лишить мені шапку, то...

Турок не може бути жонатий, хіба, що „старший".

Гляджу на танцюристів і думаю: „мабуть багатьом туркам не стануть на другий рік при Божім Гробі під барвистим бальдахимом з пер і квітів. Але — будуть нові. Традиція села не гине".

Анні Безант

В особі Анні Безант зійшла в могилу (1937 року), у 86 році життя, одна з найбільш відомих у цілому світі жінок. Ірляндка з походження, Анні Вуд, по чоловікові Безант, народилася 1847 р. Її з природи революційна вдача не погодилася зо скромною долею жінки сільського священика Безанта, що з ним вона одружилася в двадцятому році життя. Розійшовшись із чоловіком 1873 р. Анні Безант, із цілим запалом своєї нещоденної особистости, кинулася в соціялістичний рух, що саме почався в Англії, організуючи страйки, закладаючи робітничі жіночі союзи. Поруч із соціялізмом, вона була завзятою і переконаною феміністкою. Блискуча промовниця, жінка безмежної енерґії та сміливости, видатна організаторка, Анні Безант, впродовж більше як 30 років, грала видатну ролю в англійському соціялістичному руху поруч із його провідниками: Бредлоу, Бернардом Шоу, подружжям Уеббів.

Цей період життя Анні Безант закінчився 1907 р., коли вона із питомим її вдачі запалом, захопилася ідеями релігійного товариства теософів, заснованого Оленою Блаватською (родом українкою з Катеринослава). Ставши головою Теософічного Товариства по смерти Блаватської, Анні Безант стояла на його чолі від 1907—1928 і жила переважно в Індії, що сталася її духовною батьківщиною. Вона брала близьку участь в релігійному та політичному життю Індії: була першою жінкою-президенткою Національного Конгресу та до самої своєї смерти була головою Жіночого Союзу в Індії.

Її талановито написані книжки, її части подорожі до Европи та Америки та блискучі прилюдні відчити для пропаганди теософських ідей зробили її відомою в цілому світі. Жінки взагалі, а особливо жінки в Індії багато завдячують цій блискуче талановитій і сміливій жінці, бо вона завжди стояла в оборон жіночої долі.

Ганна Чикаленко.

ЗАТОЧЕНЦІ! ЛИСТУЙМОСЯ!

У висліді нашої дискусії про подружжя заточенців (гл. „Н. Х." чч. 2, 3, 4 і 5) пропонували ми листування та щорічні зїзди у Краю. Думка подобалась. Стали напливати запити, прохання, поради. Як відповідь відкриваємо рубрику для тих, що бажають листуватись і містимо побажання зовсім безплатно. Ось перші з них:

1. Навяжу переписку з гарною й культурною дівчиною літ около тридцять. Світлина конечна. **„Інженер Артеміс".**

2. З браку знайомства хотів би я листуватись із милою веселою дівчиною. Мені 42 роки, маю вищу освіту (докторат). **„Весна 1938".**

3. Радо листувалась би з мужчиною гарних духових прикмет, середнього віку. Вища освіта побажана. Листи слати для **„Гарної".**

М. Чапельська

Українське помешкання

Гостинна кімната.

Відразу з рисунку бачимо, що ця кімната більш декоративна, як практична, але коли візьмемо під увагу її призначення — зрозуміємо, чому вона робить таке декоративне враження. Вже сам ватран не дуже то надається до щоденного вжитку. Він добрий на село, або для тих, що мають змогу палити дровами. Мала родина, що в зимі і так не вживає і не опалює всіх кімнат, може дуже легко обійтись без цієї гостинної кімнати, вживаючи її в зимі тільки з приводу якоїсь незвичайної нагоди, як свята, чи тоді, коли приймає гостей.

Та з огляду на те, що всі інші кімнати були обдумані й укладені якнайпрактичніше, переконаймося, або бодай уявім собі, що ми можемо дозволити собі такий люксус, як кімнату з старо-українським міщанським ватраном та поличками на цікаві й гарні книжки. Можемо ще дальше уявляти собі, що наприклад під вікнами, замість столика (ч. 6 на пляні) і фотелів (ч. 7) ми умістили фортепян, що до речі зовсім не підходить до українського помешканя, але зате находиться у багатьох наших інтеліґентських домах, — отже уявім собі, що ми гріючи ноги до вогню, слухаємо гри на фортепіяні.

Треба по змозі створити собі таку атмосферу, щоб найприємніші хвилини були пережиті дома. Тоді є це дім (home) в повному зрозумінні того слова, а не місце, де виконуеться обовязкову працю і, що служить за необхідну охорону перед негодою.

Для людей, що постійно живуть на селі, це тим більше актуальне, бо такі люди мимоволі більше залежні від дому і звязані з ним, як міські, що відвідують театри, кіна, каварні, вистави, тощо. Не хочу тим сказати, що дім може вповні заступити ті розривки. Хочу тільки зазначити, що дім не повинен бути місцем, де людина полишена сама собі ходить із кута в кут, нудьгує, позіхає і жде тільки хвилини, щоб чим скоріш вийти з нього.

З українізацією помешкання такі роздумування, щоправда не багато мають спільного. Але бажаючи створити модель помешкання мимоволі находять такі гадки, і думаємо, що наші читачки вибачать нам такий відхил. Зрештою і ця кімната не є зовсім така то непрактична. Під вікнами уміщено столик із кріслами, де домашні можуть полагоджувати спокійно свою кореспонденцію, або якщо в родині є хтось, хто пише чи вчиться, може далеко від хатнього гамору віддатись умовій праці. Тапчан під стіною (ч. 8 на пляні) в разі потреби послужить як зовсім вигідне ліжко гостеві, чи комусь із родини. А прецінь здається вмуровані у стінах полички (ч. 4—4) з книжками, це не

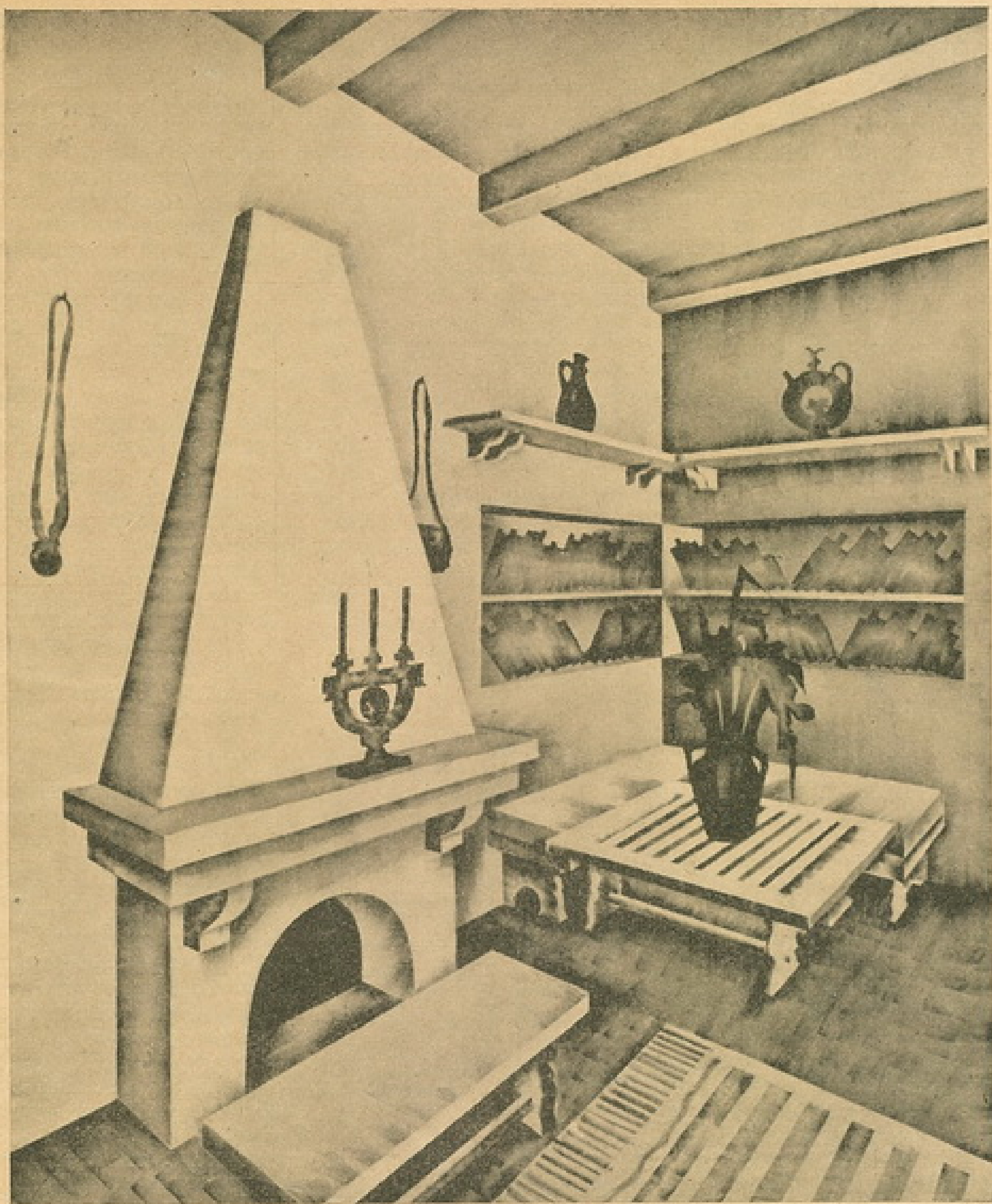

Гостинна кімната зо староукраїнським ватраном. Рис. Б. Николин.

люксус, але просто духова потреба кожної культурної й інтеліґентної сімї.

Тут, як і в усіх інших кімнатах, можна випрацювати колірову схему, добираючи оббиття лавок (ч. 3), лави перед ватраном (ч. 2) і тапчана, до загального кольориту килими на підлозі (ч. 9) і килима перед тапчаном.

При вибиранні матеріялу на столи, лави та крісла не тільки до цієї кімнати, але й до всіх інших, треба звернути увагу на те, щоб не був він надто полірований, радше матовий і не з магоню чи з інших чужинних та непригожих до українського стилю столярських матеріялів.

У тій кімнаті є досить стінного місця для мальованих образів. Хоч мальовані образи як пейсажі, портрети чи натюр-морти не завжди годяться з народнім стилем, але ми влаштовуємо помешкання не виключно після вимог стилю, але й після наших особистих уподобань, тож тяжко вимагати від аматора мальовил, щоб виніс свої образи на стрих тільки тому, що вони не підходять стилем до українізованого помешкання. Зрештою добре дібрані і дійсно мистецькі образи не вражатимуть ніде, а навпаки прикрашують і надають культурного вигляду цілому помешканню. Передусім треба вистерігатися банальних домашніх гаптів на стінах ненароднього і взагалі нестилевого характеру, в роді мальовил на чорному (!) оксамиті, таких же подушечок і т. д., що ними часто переладовані наші сальони.

Здалось би тут ще дещо сказати про освітлення та фотелі, але це така складна справа, що їй ми присвятимо окремі статті.

Олена Бережницька-Будзова.

На городничі теми

Весняні роботи на квітнику

Б. На грядках давнього квітника деякі зимотривалі ростини розрослися дуже й треба з ними навесну зробити лад, прорідити їх, або пересадити та підсилити погноями. Лише цибулькових ростин не можна рухати навесну, бо не цвіли б цього року. Пересаджується їх після відцвіту, або ще ліпше щойно в серпні. Зате зимотривалі вогники (фльокси), ромени, гвоздики первенці, грунтові королиці (хризантеми) можна прорідити й розмножити, розділюючи їх при корінні на кілька окремих ростин.

З початком квітня, оскільки нема вже сильніших приморозків, треба відкрити рожі. Всетаки зразу перед вечором накривати їх чатинням або соломою для охорони перед нічним холодом, а навіть за дня перед надмірним сонцем, поки не привикнуть до повітря й світла. Землю, що ними були вкриті рожі розгорнути, листя попрятати, а землю довкола рож обережно обсапати та зрушити, щоб стала пухкіша. Довкола пня пенної рожі вибробити в землі заглибину (т. зв. миску), щоб у ній задержувалась дощова вода. Кущеваті (й пнучі) рожі підгорнути в кіпчик обсапаною землею, а довкруги кіпчика вижолобити миску. Безпосередньо після відкриття рож треба їх підсилити плинним навозом (гноївкою), змішаним із водою у відношенні 1 л. гноївки на 25 л. води. Свіжо посаджених рож не можна підсилювати, поки не приймуться. Не вільно теж підсилювати погноями, коли гріє сонце, але вранці, ввечорі або під дощ. Що 2-3 роки сиплемо під кожну рожу розлясованого вапна (50 ґрамів на 1 м²) і щойно тоді пересапуємо землю. Рідина вапна з водою (вапняне молоко) забезпечує рожі перед ріжними галапасами, якщо нею скропимо пень і всі гіляки свіжовідкритої навесну рожі.

Відкриті рожі обчистити, обтинаючи сухі, зчорнілі гильки аж до здорового місця. Крім цього слід теж притяти ті рожі навесну, лишаючи на кожній гілці 2-3 очка. Всі тонкі, никлі гілочки обтяти в цілості. Лише пнучих рож не можна притинати, бо втратимо тоді великий відсоток квітів. Пнучим рожам обтинати лише самі сухі, або взагалі мертві й поломані гони.

Загальне правило, як обтинати рожі, звучить: чим слабше росте гілка, тим більше слід її скоротити.

Пенні рожі, видобуті зпід зимової прослони лишити ще 3-4 дні без підпори. Привязати їх до паликів щойно тоді, коли самі вже дещо направляться, бо цілу зиму вони були пригнуті до землі. Привязувати й направляти обережно, щоб не зломити пня.

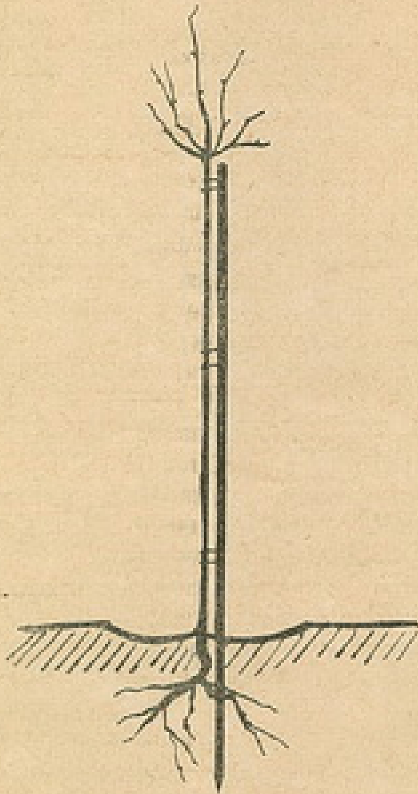

Пенні рожі садиди так глибоко, як вони були посаджені у шкілці. (Гл. статтю авторки в ч. 8, 1938).

Тогідні, або й давніші грядки, що на них ростуть ріжні зимотривалі ростини, треба навесну обережно перекопати, або висапати, щоб зрушити землю й винищити траву й буряни. Опісля, як треба, підсилити ростини плинними погноями й зарівняти поверхню грядки граблями.

Сапання відбувається так, що вдаряємо землю вістрям сапи (звичайної) раз попри раз, при чому сапа не врізується так глибоко, як рискаль і тому воно для ростин безпечніше, як копання довкола них рискалем, який міг би попротинати коріння. Всетаки й сапаючи слід це робити обережно, а при самій ростині зрушувати землю радше другим кінцем сапи, а саме її вилками. Коли ростини саджені в рядах, найвигідніше врудувати тягнучою сапою, що водночас винищує хопту. Після висапання заграбати землю граблями, а під кущами можна її лишити незаграбаною. Всяке сміття й хопту дбайливо вибрати, щоб грядка виглядала огрядно й чисто.

У квітні, коли земля вже доволі загріта, засівати насіння літніх і тривалих квітових ростин на грядці.

Багато літніх квітових ростин можна засівати прямо в грунт. Деякі з них не зносять пересаджування й такі сіємо прямо на цьому місці, де вони мають зацвісти (розетка, мак, матіоля, горошок, тощо). Однак більшість квітових ростин розвивається краще, коли їх передше виплекати з насіння на окремій грядочці, де їх теж перепіковується раз або два, а щойно пізніше пересаджується на місце призначення. Така осібна грядочка носить у городницькій мові назву розсадника, бо на ній плекають розсаду. Вона звичайно десь на боці городу, або за хатою, на подвірі, але ніколи серед квітника, на квітнику мусить водно панувати взірцевий лад і високий рівень естетичного смаку. Квітник — це готовий уже продукт у своєму найкращому вигляді й найвищому оформленні, а розсадник — це робітня, що в ній серед невгаваючої праці повно всюди наряддя, відпадків і всяких акцесорій, звязаних із приготуванням матеріялу до прикраси квітника.

Розсадник мусить бути захищений від півночі й заходу, та, якщо це можливе, легко похилений до півдня. Можна його захистити парканом або примістити під муром, а з другого боку поставити невисокий паркан із дощок.

Земля на розсаднику має бути родюча, але не слід її навозити на весну, хіба восені. А якщо цього не виконано, можна навезти весною прогнилим компостом, або дрібним, добре прогнилим обірником.

На розсаднику сіяти насіння в ряди, а не метом. Не сіяти густо, засіяне насіння запорпати в землю граблями, нагортаючи на нього землю з обох боків кожного ряду, вважаючи, щоб насіння не загрібати заглибоко. Після засіву приклепати землю дощечкою, щоб свіжо зрушена земля не висихала скоро.

Наталка Гаврих.

Боротьба з молями

Маємо найріжнородніші роди молів, що з них кожний, тільки дещо відмінний, виряджує нам значні шкоди в вовняних матеріях, футрах, тапетах, збіжжі, кашах, муці, корку, дереві, а навіть є певний рід, що закрадається до пасік і винищує цілі гнізда пчіл.

Найчастіше однак стрічаємо той рід, що винищує нам вовняні матеріяли, футра і тому про них буде передовсім мова. Належать вони до родини мотилів і підлягають цим самим способам і степеням розвою, якими й спричиняють нам власне ці великі шкоди.

Міль, що при світлі лямпи літає і мигає нам в очах, не є зовсім у цій хвилині шкідливий, хочби навіть сів на килим чи футро. Мільна почварка — це власне безпосередній наш страшний нищитель і ворог. Почварка ця, що вилягається з яєчка, знаходить дуже добре підложжа для свого розвою в вовняних матеріях (бавовняні й полотняні їй не відповідають).

У вовняних матеріях чи футрах має вона забезпечене тепле місце і стинає волоски цього матеріялу, як коса траву, а в висліді маємо ми дірку коло дірки у килимі, чи суконці. Із стятих волосків пряде собі цей хробачок затишну хатку, що в ній перебуває і росте. Маємо тоді т. зв. куклу.

У той спосіб поступають всі інші роди мотилів, вибираючи собі матеріял, що їм найбільше відповідає і цією роботою, конечною для їх фізичного розвою, спричинюють нам меншу, чи більшу шкоду.

Кукла моля дозріває і перемінюється впродовж 14-16 днів у добре знаного нам літаючого моля. Як уже вище згадано, цей міль не є вже шкідливий. Але стає шкідником через те, що складає у майбутньому яєчка, що з них вилягаються нові наші вороги.

ЯК НИЩИТИ МОЛІ

Передовсім нищити ці літаючі молі, щоб не допустити до складання яєчок у матеріялах.

Найбільше грізний час, що в ньому можуть нам молі поробити шкоди, це весна — літо. Тому то з весною мусимо забезпечитися перед ними.

Річи, що ми їх літом не вживаємо — футра, светери, вовняні панчохи і т. д. треба належно підготувати до сховку.

Футра добре потріпати, зчистити щіткою, мачаючи її в терпентині. Добре є зложити десь до щільного куфра, пересипаючи нафталіною. Нафталіна має прикрий запах, що його не кожний зносить, тому замість нафталіни, добре є розпустити кусник камфори у терпентині, мачати паски з ґазет і перекладати футро. Окрім цього є в торгівлі ріжні порошки „антімоль" і т. д.

Дуже добрі є паперові мішки т. зв. „мольомор", що їх можна дістати в дроґеріях. Цей мішок із спеціяльного паперу, отвирається вгорі. Туди вкладається футро на вішаку. Унутрі є мішочок із спеціяльним порошком, що по якімсь часі вивітрює, але скількість його вистачає менш-більш на ціле літо.

Дрібні річи, як светери, панчохи, шалики, випрати, опісля поступати так само, як із футрами. Дуже добре є зложити їх на дно такого мішка.

На меблі, килими, постіль годиться — сірчан заліза у порошку. Порошком цим натирати меблі, покриті вовняним матеріялом тоді, коли виїздимо на літо, а вони залишаються, нерухомі й невживані на довший час. Опісля прикрити спеціяльними покрівцями, або звичайними старими простиралами.

Рідше, але часами трапляються молі в муці й кашах. У цьому випадку вже продукту ми не врятуємо. Мусимо його викинути, але забезпечитись, щоби другий продукт не знищили молі.

Голим оком ми навіть не можемо відразу пізнати, чи в даній муці є молі. Треба ножем зробити собі на стільниці добре убитий і вигладжений квадрат з муки і залишити на хвилю. Опісля при добрім освітленні побачимо, що мука збурена і рухається. Місце, що в ньому ми переховували цю муку, чи крупи, треба видезинфікувати. Якщо це є пака, чи шуфляда в шафі, то треба все вишурувати водою з содою, опісля висіркувати.

Комору сіркуємо в цей спосіб: на простір 10 м², беремо 0.50 кґ. сірки, або сіркового цвіту. Всипати до бляшаного начиння, зо споду дати 2-3 смоляки, уставити на цеглах у коморі, харчі винести, добре ущільнити вікно, запалити смоляки і залишити на 12 годин. Опісля добре вивітрити. Добре також є вимастити шафу, чи скриню формаліною. Взяти на патичок вати, чи пендзель і раз коло разу мастити. У той спосіб переведена дезинфекція забє всі зародки молів, а дальше провітрювання і чистота не допустить до подібної катастрофи.

НАША ГАРДЕРОБА.

Переглянемо нашу шафу; саме відповідний час. Дещо зимового треба відложити, а літні речі витягнути на денне світло. Тому разом із убранням провірюємо нашу шафу.

Чи вона вигідна? Багато шаф має ще старомодні вішала рядочком. На них можна вішати сукню за вішальце. Сукня витягається і мнеться. Всі вже знаємо, що дбайливо вдержана сукня повинна висіти на вішаку. Отже тому таку шафу треба переробити. Це не так трудно. Вийняти оба ряди вішал (вони нам можуть придатися в іншому місці) і на місце їх вставити один грубий деревляний дручок, гарно обтесаний і запущений. На ньому можна вигідно вішати вішаки. Але памятати, щоб дручок був сильний! Бо від невеликого вже тягару він угнеться. Можна би й вставити мосяжний, або ніклевий, але в стару шафу не оплатиться вкладати таку солідну річ.

А тепер ще про вішаки. Які вони в нас? Звичайно деревляні. Але в формі їх є певна ріжниця. Не вистачить, щоб рамя його було гнуте. Треба щоб посередині мало підвищення, саме в тому місці, де в сукні припадає наша шия. Тоді виріз суконки обхоплює це підвищення кругло й не тягнеться як при звичайних вішаках, де опирається тільки на металевому гачку. Взагалі цей металевий гачок! Дуже часто брудить сукні, особливо білі комірчики при них. Чи не краще обвинути його шовковою шматкою? Можна й обвинути цілий вішак, особливо той, що призначений для нашої шовкової сукні. Дуже добре послужать нам, до цього непотрібні вже холявки шовкових панчіх.

Вішаки на чоловічі вбрання ще складніші. Оте підвищення при шиї тут необхідне. Окрім того ще мають долішню поперечку на штани. Штани завішуємо звичайно посередині.

Дбайливо упорядкована шафа поможе нам удержувати в порядку наше вбрання.

Форми для всіх

Ч. 963. **Вбраннячко для хлопчика, 4** до 6 літ, вовняні штанята й зефірова блюзочка.

Форму можна дістати у величині 4 до 6 літ.

Як кроїти вбраннячко?

Приміряти форму до хлопчика, що для нього призначена. Якщо зайшла б потреба вкоротити чи продовжити форму, треба це робити по середині, а не на краю. Справлену форму розложити на подвійно зложений матеріял, припнути шпильками, щоб не сувався й викроювати за формою. Форма включає 1 цм. на шви.

Як шити блюзочку?

1. Заложити на папері блюзочки складки й застебнувати, як назначено на формі.
2. Зафастриґувати й зішити боки й рамена блюзочки.
3. Викінчити розріз на переді блюзочки.
4. На лівім полі блюзочки зробити дірки (обміткою) на правій пришити ґудзики.
5. Зішити комір і пришити до блюзки.
6. Зішити рукави.
7. Прифастриґувати рукави, наддаючи вгорі, спробувати чи добре лежать й пришити машиною.
8. Долину блюзочки викінчити рубцем широким на 1 цм. застебновуючи його машиною.

Як шити штанята?

1. Нафастриґувати й зішити бічні шви штанят.
2. Зішити штанята до купи, допасовуючи значки.
3. Зішити вшитки на горі штанят.
4. Викінчити на переді розріз й зробити дірки до застібування.
5. Вгорі з лівої сторони викінчити штанята лиштвою.
6. Долину штанят викінчити ручно, загинаючи рубець.
7. Вгорі штанят зробити дірки, щоб можна штанята припинати до блюзки.
8. До блюзочки у відповідних місцях пришити ґудзички.
9. У блюзочці з лівої сторони, у місці де пришивають ґудзички, пришити лиштву, щоб ґудзики сильніше держались.

Львів і провесна

Кожний сезон має свої спеціяльности. Зима — снігову романтику, лещата, карнавал; весна — чар першої зелені, піст, Великдень.

Хочу писати про весну, а хоч би тільки про провесну, про весняні імпрези та клопоти — а на дворі сніг. Хоч пиши про лещата, та зимові настрої! Сніг у зимі — це радість для кожного, що має пару дощок та кійків, але тепер сніг криє зелені пупянки, морозить весняні мрії та гасить добрий настрік. Придався б він нераз зимою, а він — поганий спізнюється!

Наробив сніг багато бешкету у наших звичаях. Бо то на весну — загріє сонечко і зразу виринають важні справи, звязані з новими, весняними костюмами. Так обрид вже зимовий плащ і манять відложені у шафі сукні та черевички! Та ці приємні весняні клопоти мусимо відложити. Навіть ревія „української моди", така нова, повна можливостей і обіцянок на тлі „зимового краєвиду", хоч притягає нас, але не викликала ще такої „гарячки", що огорнула б нас при перших проміннях сонця.

Час провесни, без огляду на погоду, це час приготувань до Великодня, до весни і до літа. Товариські звязки перервані. Відпочиваємо по карнавалі, постимо, готуємось до Свят. Але не спочиваємо зовсім. Імпрез усяких подостатком. У березні Шевченківські концерти. Передовсім святкують їх школи, а багато з нас звязані з ними. Усе виступають там знайомі, свояки, або цікавимось життям даної школи. Давніше кожна школа святкувала окремо. Концертів було безліч, але через те може програми не зовсім і не все добірні. Тепер „мода" на спільні концерти кількох шкіл до спілки. Добре на тому виходять школи і самі програми, бо зпоміж усіх можливих точок програми вибирають найкращі. Не всіх цікавлять шкільні концерти, але на тому теж не кінець імпрез.

Незвичайно цікавий цикль рефератів про Полісся та й сама поліська вистава збирали все досить публики, що цікавиться цією таємничою та прекрасною частиною нашого краю. Треба думати, що поліські імпрези викликали не тільки таке поверхове зацікавлення, але що викликують вони охоту глибше й докладніше, а може навіть безпосередньо познайомитися з Поліссям. Жде там нас на поліських водах не одно чудове переживання та цікава пригода.

Але весна це саме сезон усяких вистав, отже поліська вистава не одинока. Треба відмітити фотографічну виставу, що саме отворена у салях музею ім. Шевченка, яка дає перегляд творів найкращих наших світливців. Друга виставка, що цікавить спеціяльно любителів мистецтва, це мистця Перебийноса з Парижа, яка відкрита у Національному Музеї.

А рівночасно з тим у Молодій Громаді щотижня збираються члени товариства та клюбу, як теж запрошені гості, та вислухують цікавих рефератів, провадять не менше цікаві дискусії, оглядають фільми і т. п. Зрештою і щоденно „Молода Громада" не порожня. Збирає там людей бридж, охота поговорити, а теж і цікаві журнали.

Поміж рядом імпрез, драматичних картин і т. п., що їх не поскупила нам ця весна, особливо одна стрінулася з найбільш ріжнородними оцінками. Одні захоплені, інші тільки вдоволені, а ще інші розчаровані. Це „День у таборі". Це були картини з таборового життя. Картини виведені не артистами-мистцями, а самими таборовиками, не мали претенсій на якусь мистецьку імпрезу. Звідси теж критика тих, хто тільки очікував якихсь мистецьких емоцій. Але зате всі ті, що їх вяже з таборовим життям нитка споминів чи сподівань, найшли у цій виставі багато милих вражінь. Малі таборовики, що чулись на сцені як у таборі — як це замітив рецензент „Діла" — мусіли подобатись у своїх строях: ґдунки, метелика, сокири, хліба, чи хочби „ями на сміття", що здається перший раз в історії світа знайшлася на театральних дошках. Особливо добре вийшла теж весела деклямація про мандрівку сама по собі дуже дотепна. Вимки з таборової ватри теж подобалися публиці, а особливо „куплет" „Серце Івасю". Деклямації, співи. а особливо залізничка, що переїхала по сцені — стрічалися з оплесками глядачів — великих і малих, — прихильників таборового життя. Шкода тільки, що треба було так багато зчеркнути з наміченої програми.

Ця остання імпреза пригадала нам, що мимо снігу треба всетаки готовитися до літа.

Так „весняємо" — у Львові. Подій багато, але всетаки на настроях затяжіла прикро весняна негода. Та навіть сонце не розвіяло б важких хмар, що нависають над нами. Усі думають про те, що літом може не буде уже своєї площі. Невже дійсно відберуть можність разом із молоддю цілого світа плекати спортові гри і вправи? Невже дійсно не буде свят на площі „Сокола Батька", спортових змагань, Свята Молоді і других, тільки тому, що не буде самої площі? Важким питання у наших серцях — справа площі „Сокола Батька".

Уна

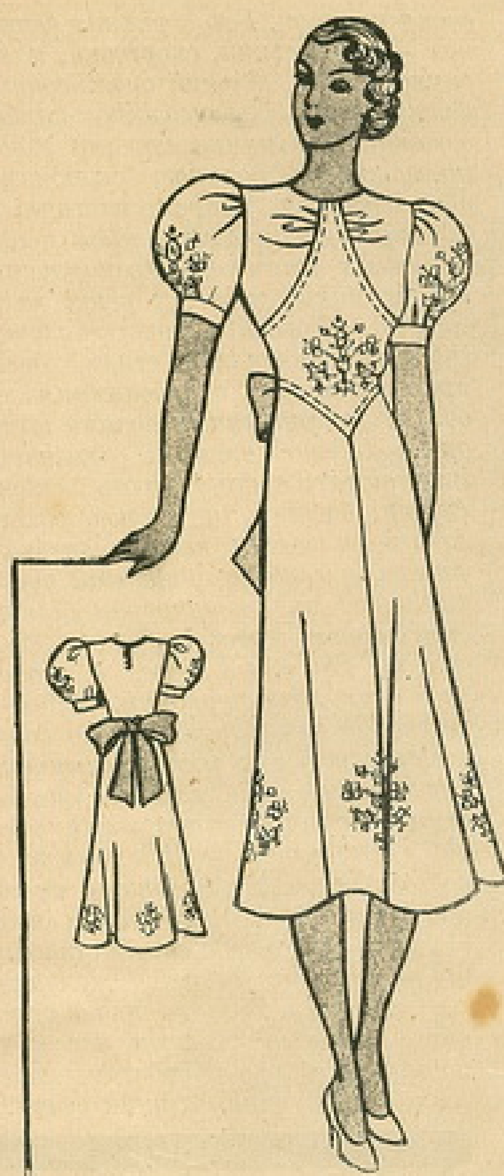

Ч. 964. Вишивана сукня з ясного крепону або шовку до праня. Матеріялу потрібно для II. величини, 4.35 цм, широкого на 80 цм. Буковинський квітчастий взір примінений у ріжних місцях.

Форму можна дістати в двох величинах.

Виміри для форми:	I	II
Обем горішній:	90 цм	96 цм
Обем у бедрах	100 цм	105 цм

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ФОРМИ.

Ч. 1. Перід спідниці (половина)
Ч. 2. Зад спідниці (половина)
Ч. 3. Перід блюзки (половина)
Ч. 4. Бік блюзки цілий
Ч. 5. Пояс (половина)
Ч. 6. Плечі блюзки (половина)
Ч. 7. Рукав
Ч. 8. Маншетик

ЯК КРОЇТИ СУКОНКУ?

Зложити матеріял вшир удвоє і приложити до нього частини 1, 5, 7 і 8. Потім зложити його вздовж удвоє і приложити частини 2, 3, 4 і 6. Чч. 2, 3 і 6 прикладати до загину матеріялу. Через вузкий матеріял треба ч. 2 наштукувати. На долішній рубець додати матеріялу.

Форму приложити до своєї особи й поправити, коли щось не годиться. Скорочувати чи продовжувати все по середині, а ніколи на краю. Заки здіймете форму з матеріялу, треба перенести з неї на матеріял усі значки, що знаходяться на формі.

ЯК ШИТИ СУКОНКУ?

1. Зішити обі частини переду спідниці.
2. Так само поступити з задом спідниці й сполучити обі частини бічними швами. Вгорі збоку лишити розпір й викінчити його.
3. Вишити мотив буковинський на спідниці, та на передній частині блюзки.
4. Нашити передню частину блюзки на обі бічні, що їх треба вгорі приморщити, як зазначено на формі.
5. Вишити мотив на кінцях пояса і прикріпити противні кінці до частин ч. 3.
6. Перід і плечі сполучити бічними швами, лишаючи збоку розпір, там де також є в спідниці. Рамена плечий треба придержати.
7. Виріз біля шиї викінчити скісним кусником матеріялу.
8. Краї наложеного переду можна викінчити коліровим стібом.
9. Виконати вишивку на рукаві й злучити рукав бічним швом.
10. Долішний край рукава обхопити маншетиком. Вгорі приморщити рукав у місці, поданому на формі. Всадити до пахи.
11. Слідкуючи за знаками на формі, наложити станик на спідницю. Зайвий матеріял зо споду треба викроїти.
12. Долішній рубець викінчити завиванкою (може бути й колірова).
13. Ззаду вгорі викінчити розпір ґудзиками й петельками.

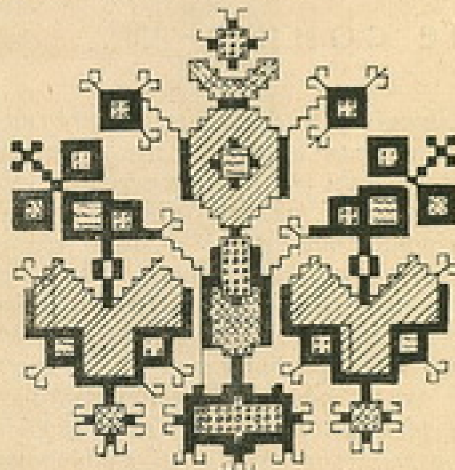

Буковинський взір до сукні. Краски: о о помаранчева, х х синя, „ „ зелена, — — червона, / / золотиста.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

Від Редакції: В попередньому числі на 8. ст. в статті „На городничі теми“ вкралася помилка в підписі рисунків, а саме: **під першим** рисунком має бути підпис: „Як садити кущеву рожу“, а під **другим:** „Як забезпечити рожу перед зимою“.

У тексті городничого порадника появились оттакі друкарські ошибки: Замісць Begonia semper florens має бути Begonia semperflorens.. Замісць „Pelagonium zonal „Metor“ має бути: Pelargonium zonale „Meteor“.

Елегантна костюмова блюзка з білого креп-мату.

На весняне сонце

Минула зима і знов клопіт із весняним одягом. В ясний день, що ненадійно заблистить по вчорашнім дощі почуваємо себе зовсім зле у зимовому плащі чи надниценому футрі. Усі браки у одінні яскраво вражають, бо мабуть немає більше недискретного зору від сонячного проміння у весняний ясний день. І тоді відрухово хочемо направити ці недостачі, шукаємо у скрині за якимсь шаликом чи капелюшком, щоб бодай дориво̆чно вмовити у себе, що виглядаємо всеж таки трохи по весняному. Але рівночасно виринає поважне питання весняного одягу. Переглядаємо минулорічні річи і нові журнали. Плащ треба скоротити і якщо він спортовий, то може дальше нам послужити, бо у цьогорічнім весняним сезоні нема засадничих змін у крою. Переважає крій англійський, вільний, майже мужеський. Матеріяли перетикані ріжнобарвними нитками у зазначену широку клітку, пружки поперечні або й несиметричні ріжно-барвні плями. Якщо воліємо французький крій, тоді можемо знаменито переробити немодний плащ. Бо наймодніший зразок французького плаща це накидка, що нагадує давні плащикові сукні, а саме гладкий фасон до стану або з рівними плечима, що свобідно розходяться на переді і відслонює суконку. Новістю у такім плащі є контраст красок. Темно-гранатовий плащ комбінуємо з крокодилевою або малиновою суконкою, чорний із волошковою, або туркусовою, брунатний із ясноголубою або брудно-жовтою. До того добираємо капелюшок, рукавиці, черевики і торбину і не дуже великим коштом, а трохи більшим вкладом фантазії виглядаємо, як витяті з... „Die Dame“.

Поври плащі дуже модні є на весну костюми. І то в ріжних фасонах — мужеський, спортовий, клясично втятий, вільний англійський, французький і фантазійно комбінований. Спідничка коротка гладка, поширена долиною складками або дзвонами. Характеристичні є викінчення широким стібом в англійських костюмах. Французький і фантазійний крій дає усякі можливості. Короткі жакети-болерка імітують еспанський стиль, довгі приляглі жакети з видовженим задом та заокругленими полами нагадують давно уживані амазонки, інші відтяті в стані мають скісно скроєні баскіни, що сильно обхоплюють сильветку якби у вузький футерал і глибоко викроєний перед відслонює пухку кучеряву білину старомодного жаботу. Одним словом, що хто хоче і може. Я радила б всеж таки порядний, солідний костюм із англійської вовни у спортовому крою і до того кругленький капелюшок. Або ґладкий англійський костюм до стану з наймоднішої темної вовни у білі пружки, а до того гарну, темну панаму на голову. Одна біда у теперішній моді, що так багато кладе ваги на дрібниці, як рукавички, торбинки, шалики і черевики. Тому то краще справити скромний костюм, але за те постаратися про ті додатки, що в сумі дають такий великий ефект. O

Кооператива „Українське Народнє Мистецтво" у Львові

підготовляє

РЕВІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ

на 8. травня

у салі театру Ріжнородностей!

Показ передбачує:

одяг із самотканів

моделі вишивані

сукні стилізовані

виконані в робітні „Труду" після проєктів наших мисткинь.

Хто захоплюється білим мереживом? Тому подобається ця вечірня сукня з комірцем і рукавичками.

Ось цікава спроба сукні з самоткану. Спідничка й жакет виконані з білої скатерті з широкими тканими краями. Власниця: п. Евгенія Костів, Стрий.

МЕШКАНЕВИЙ ПОРАДНИК.

1. Прошу написати які і чи є модні дзеркала в сальоні? **Ірина К.**

1. Дзеркал тепер у помешканні вішають якнайменше. Приписово властиво повинно дзеркало бути в передпокою, де потребуємо його перед виходом і в спальні для причісування. Хто не має спальні, напр. коли урядився тапчанами, то примістить дзеркало в купальні.

Отже дзеркало сталось тепер уже ужитковим, а не декоративним предметом. Коли бажаєте повісити щось на стіні, краще купіть гарний килим або образ.

2. Дуже мені подобаються статті й проєкти М. Чапельської для українського помешкання. Та авторка зазначує всюди, що хату цю треба нову будувати. В нас мало є таких охочих. Чи не краще було б подати проєкт українізації для побудованої вже хати? А що зо старшими меблями робити? Не викинеш їх! Здається й для них повинен бути якийсь спосіб українізації.

Слава Н.

2. Перший ваш закид слушний. Дійсно мало хто може зовсім переіначити хату, після проєктів М. Чапельської. Та є такі люди, що будують хату, або мають такий намір. Тоді могли б собі її урядити після її вказівок, а коли не цілу, то бодай одну кімнату.

Щодо другого вашого бажання, то візьмемо його під увагу. М. Чапельська подає ще проєкт на гостинну кімнату й її українська хата вже закінчена. Пізніш попрохаємо її попрацювати над старшими помешканнями.

І для дітей зміняється мода. Цього року будуть модні шкоцькі суконочки з червоними фартушками.

Гарна літня суконка виплетена з кольорової льняної нитки.

ПРИМІНЕННЯ ВИШИВКИ.

На цій сторінці подаємо цікаві приміненя великого хрестикового взору до нашого вбрання. Взір цей у цілості нарисований у ч. 3 „Нової Хати" на окладинці. Але такий важкий і широкий годі перенести в цілості на суконку, тому вибираємо з нього поодинокі мотиви.

Ч. 1. Гладка сукня з білої вовни. Вишивка виконана чорним хрестиком на раменах і рукавах в долині. Як узір послужила галузка з правого боку внизу.

Ч. 2. Полотняна блюзка, пошита доволі обтисло. Вся її прикраса це простенький орнамент, поданий поруч. Може бути виконаний у чорній або якійсь іншій одній красці.

Ч. 3. Елегантна сукня з темного шовку або оксамиту. Вишивка примінена на відворотах кишень у формі трикутничків. Може бути виконана золотом або якоюсь контрастовою краскою. Трикутний мотив з лівого боку в долині.

Ніжні імпріме

Ч. 1. Майже всі літні сукні мають злегка піднесений стан зпереду. Тут видовжується він у вузький язик, що майже сягає до вирізу.

Ч. 2. Ця дрібноквітчаста суконка має зпереду трохи підвищену спідничку. Цілою прикрасою є ряд закладок на стінику.

Ч. 3. Трапляються вже й багатші кльоші при сукнях. Ось зразок шовкової візитової сукні, що теж підвищена зпереду. На раменах металеві кліпси.

Широкі кльоші

Ч. 4. Сукня цього літа є широка, повівна. Ось зграбна молодеча суконка з лабатого імпріме. Широкий комір із мережива та оксамитний пояс доповнюють її.

Ч. 2. Ця літня суконка скроєна неначе на спортовий лад, коли глянути на виріз при шиї та маншети. Але широка спідничка придає їй чару жіночости.

Ч. 3. Елеґантна літня суконка, призначена для струнких пань. Біле фішю з рюшками поширює постать зпереду, а морщені рукави в раменах.

Широкі поясн.

Ч. 1. Літні костюмики з поперечного імпріме; які ж вони гарні були б із нашої мальованки! Ось гладкий модель-суконка й до нього короткий жакетик, застібнутий темними ґудзиками.

Ч. 2. А скільки молодечого чару має собі ця легка сукня! Ясне імпріме в чорні цятки послужило за матеріял, до цього чорний пояс. Уся прикраса, це широкі закладки на рукавах.

Ч. 3. Вертається до моди узориста жоржета. Вона така легка й повівна! На гранатовому споді прегарно відбиває гранатова жоржета з білим узором.

Літні комплети.

Ч. 1. Трохи змінились від торік. Передовсім коротші жакети; це бачимо вже при першому моделі. Легка цеглята вовна у двох відтінках послужила за матеріял. Сукня має короткі рукавці темнішої краски.

Ч. 2. Літні костюмики мають спортовий крій. Гладка суконка, поширена зпереду трьома складками. Жакетик короткий, прилягаючий.

Ч. 3. Оця гладка шовкова суконка доповнена знову невеличким болерком. Пояс із коліровоі шкіри.

До школи й бюра.

Ч. 1. Простенька, але елегантна суконка з гранатової, легкої вовни. Вся прикраса це білі корonкові ришки, закінчені гранатовою обміткою.

Ч. 2. Вовняна сіра суконка в ясну крату. Широкий сірий пояс із одностайного матеріялу.

Ч. 3. Дуже гарно піднесений стан у цієї дрібноквітчастої суконки. Пояс із двох красок, відповідних до тла, врізується в станик. Кльош широкий.

Ч. 4. Гладка спортова суконка з крепону. Вгорі прикрашена скісними закладками, що повторяються й на плечах.

Гострі вирізи

Ч. 1. Грубоквітчасті імпріме не вимагають уже прикрас. І тут бачимо вузенький поясок і лиштву при вирізі з одностайного матеріялу.

Ч. 2. Зелена шовкова суконка має оригінальний завиваний пояс із того матеріялу, вишитий у темніші горошки. Біля шиї ришка з жовтавої коронки.

Ч. 3. До костюмових спідниць модні вовняні колірові блюзки. Ось модель вишневої краски, при шиї викінчений у зубці.

Приписи

Мясний стравопис

Обід. Юшка з городини. Теляча груднинка начинювана, мята картопля. Зелена салата з цитриновим соком. Коржик із мармелядою.

Вечеря. Салата з редьківці й цибулі. Разовий хліб із маслом. Чай.

Пісний стравопис

Обід. Кваскова юшка з грінками. Французький омлет із шпінатом, мята картопля. Лакоминка з сира.

Вечеря. Печена картопля з маслом. Салата з прирізу й петрушки. Чай.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОКАЗ Ч. 7.

Французькі лазанки:

Потрібно: $^1/_8$ л сметани, $^1/_8$ л молока, 4 жовтка, 12 дека муки, сіль, 4 білка. 4 дека грибів, перець, вода, $^1/_8$ л сметани, 3 дека муки.

Розбити жовтка зо сметаною й молоком. Вбити піну з білків. Вимішати всі складники. Смажити досить грубі налисники. Покроїти в кістку, як на лазанки. Гриби зварити, посічи. Вивар із грибів заправити сметаною з мукою. Лазанки вимішати з грибами, заляти частиною підливи, запекти.

Різотто з яриною.

Потрібно: 25 дека рижу, 2 рази тільки води, сіль, 20 дека ярини мішаної, води, 3 дека масла, 2 дека цибулі, сіль, перець.

Зварити риж на сипко. Ярину стерти на терці від ярини, зварити. Вимішати з рижом. Цибулю зрумянити на товщі. Вимішати всі складники разом, доправити, виложити на огнетривалий полумисок, заляти якоюнебудь підливою (хріновою, помідоровою), запекти.

Салатка з прирізу й петрушки

Потрібно: 2 великі вязанки прирізу, 1 вязанка зеленої петрушки, 20 дека свіжої доброї сметани, сіль.

Приріз і петрушку перебрати, сполокати і лишити, нехай скапає. Посікти дрібно, вимішати, злегка посолити й заляти сметаною. Подати з мятою картоплею.

ПІДЛИВИ ДО МЯСА.

Підливи до мяс оживляють дуже одноманітність мясного стола. Добре відомі майонези й татарські варто перекинути новинками, що здебільшого походять із Америки. Це підливи, що в їх склад входять яблука, й інші ярини.

Підлива з фасолі. Звичайну білу фасолю зварити, перетерти через сито і втерти з оцтом, оливою і дрібкою соли. Посипати січеним прирізом, або тертим хріном.

Підлива з прирізу. Перетерти через сито 3 жовтка, зварені на твердо. Втерти їх із 4 ложками найкращої оливи, додати оцту, соли, січеного прирізу і білків.

Хрін із яблуками. Втерти на терці кілька яблук, додати сок із цитрини, трохи цукру і терного хрону.

Лакоминка з сира

Потрібно: 6 дкг. масла, 2 жовтка, 7 дкг. цукру, 25 дкг. сира, чверть ліски ванілії, 2 кістки цукру, 2 гіркі мігдали, цитринова шкірка, 3 білка, 2 дкг. бараболяної муки.

Втерти ванілію між двома кістками цукру, міґдали посікти, втерти шкірку з пів цитрини, перетерти сир через сито і приготувати форму. Масло втерти на піну, і втирати, додаючи жовтка і цукор аж буде пухка маса. Додати протертий сир і приправи, втерти разом. Вбити шум із білків. Вимішати, всипати картопляну муку й добре все вимішати варехою. Вложити до тортівниці вимащеної і висипаної булочкою і спекти в добре вигрітій, але не за гарячій рурі. Коли простигне, вийняти, посипати ванілевим цукром, або прикрасити конфітурою, що скапала.

Ванілевий крем.

Потрібно: 1 яйце, 12 дека цукру-мучки, чверть ліски ванілії, 2 кістки цукру, пів л. кремової сметанки, 1 дкг желятини, 3 столові ложки окропу.

Пересіяти цукор-мучку, щоб не було грудок. Втерти ванілію між двома кістками цукру. Желятину сполокати в зимній воді, залити окропом і поставити на пару, мішаючи, щоб розпустилась. Приладити форму на крем, сполокати зимною водою й обсипати цукром-мучкою в середині. Втерти жовток із частиною цукру й ванілією. Вбити сметанку в зимному місці. Вбити шум із білків. До жовтка додати сметанку, шум і мішати легко, всипаючи цукор-мучку. Потім влити тонкою струєю желятину і вбивати, аж крем почне гуснути. Виляти до форми. В літі можна додати ягід.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

Окрім передсвяточного показу відбули ми ще один, надпрограмовий. Його погодилась влаштувати п. **Наталка Пилипчак**, абсольвентка рільничого семинаря в Язлівці коло Бучача. П. Пилипчак нещодавно закінчила свою науку й окрім п. Гаврих являється другою молодою фаховою силою в тій ділянці.

Вечір був теж присвячений святочному печиву з огляду на сезон. Як перше задемонструвала п. Пилипчак великодній сирник у двох видах, із крихким сподом і без. Потім із білків, що залишились від сирника, виконала тісточка з турецьких оріхів, що мали в печі лише засушитись. Вкінці, коли те все пеклось, показала як ладити непечений торт із масла, мелених оріхів, помаранчі й цитрини, перекладений бішкоптами.

Учасниці розпитували референтку про її школу та умовини праці.

Черговий показ почнеться аж по святах П. Наталка Гаврих розкаже дня 5. травня про боротьбу з молями й раціональне пратання.

З нашого досвіду.

(Провадить Наталка Гаврих)

1. Прошу порадити мені, як чистити посудину по оселедцях, щоб не було запаху. **Ольга П.**

I. Начиння по оселедцях треба обмити наперед у зимній воді.

Опісля у воді з милом, сполокати у воді легко заквашеній оцтом.

II. На свята подала я борщ у чашках. Помимо того, що мав дуже гарну краску в кухні, на столі потемнів. Чому це так?

II. Борщ мусів бути варений в залізній, чи бляшаній посудині, так що по якімсь часі стратив знов краску. Борщу по забарвленні червоним буряком не можна заварювати.

Людмила Бурачинська.

В чотирокутнику смерти

З МОГО ДНЕВНИКА.

Один із них, колишній полковник, впав навколішки й заридав: „Господе, за що оставив мя єси?" На це приблизився до нього священик із хрестом у руці, дав йому поцілувати хрест і старався його піддержати. Большевики вияснили це, як демонстрацію проти розказів Чеки, увязнили священика й пізніше розстріляли.

12. квітня. Вже двічі зміняла я з родиною Т. помешкання. Нас просто з помешкання викидали й ми мусіли шукати другого. Діставали цілком порожні кімнати, або з якимсь канцелярійним приладдям. Спимо одягнені на голих столах. Коли я сьогодні вернулась домів, сказала мені п. Т., щоб я у власному інтересі переночувала в іншому місці, бо була тут большевицька комісія, докладно оглянула документи і має ще прийти. Окрім своєї леґітимації Червоного Хреста не маю ніякого документу. Я пішла до родини А., що давніше в дуже людяний спосіб відносилась до мене. Вони прийняли мене дуже радо. Ледве була я в них пів години, коли прийшла большевицька комісія з 6 людей і заявила, що вони мусять опорожнити помешкання до двох годин. Коли п. А. спиталась: „А де підемо спати?", показав він жестом руки на протилежний парк. По довгих проханнях позволили їм переночувати в помешканні, але поставили перед хату сторожу, щоб не виносили ніяких річей. Порадившись із п. А. сховала я гроші в убранні, завинулась у хустку і вийшла з кошиком, нібито йду за хлібом. Переглянувши кошик, що був порожний, сторожа мене пустила.

При реквізиції помешкань поступали ріжно. Часом казали залишити собі меблі, потрібні для бюра й решту викидали на вулицю. Тому, що скоро не можна було меблів перевезти, лежали вони цілими днями перед помешканням на вулиці. Часом дозволяли взяти з собою лише білля й одіж.

14. квітня. Всі мої спроби видобути речі з віллі Толстого лишились без успіху. Сьогодні ходила я з панею Черевко до начальника Чеки Реденса. Там виявилось, що лише ті можуть відібрати речі, що передали їх за інвентарем. Коли я спитала п. Черевко яким чином могла вона зладити інвентар за такий короткий час, заявила, що список мала давно приготований. Її муж знав вже наперед, що тієї ночі будуть арештувати галичан. Він писав вже кілька разів до Балти, щоб нікого не висилали до Одеси на відпустку, бо большевики не довіряють галичанам і готують проти них удар. Про те не сказали нам у Балті ані слова. Навіть старшини, що приїжджали по нас, про те нічого не знали.

15 квітня. Вже не маю багато грошей, бо мушу Андрієві купувати їсти й окрім того коштує нас переїзд до тюрми, хоч ми беремо віз усе вчвірку. Я приневолена щадити до крайности. Моя одіж уже цілком подерлась і мене попереджують знайомі, що в такому одязі не осягну нічого по большевицьких урядах.

16. квітня. Сьогодні стрінуло мене щастя в нещасті. На пораду д-ра Глянца, що служив у УГА, пішла я до д-ра Грінфельда, визначного лікаря шкірних недуг в Одесі. Показалось, що імя мого мужа знайоме йому з фахової літератури. Він позичив мені грошей і дав припоручення до кількох лікарів, в тому числі й до тюремного. Мене дуже хвилювало, що останнього разу сказав мені один із співвязнів у тюрмі: „той старий врач, ваш муж, захворів учора. Ми мусіли віддати його до лічниці".

Сьогодні була я шість разів у тюремного лікаря, аж врешті в осмій годині ввечорі вдалось мені його знайти. Мені впав камінь із серця. Він сказав мені, що Андрій здоров та що він із власної ініціятиви взяв його як колеґу до лічниці. Андрій робить там лікарську службу і не потребує робити пільних робіт. Та й для земляків може виєднати неодну полекшу, як додаток харчів і звільнення від робіт.

18. квітня. Коли рано вийду з хати, то вертаюсь пізно ввечорі. Купую собі фляшку молока й хліб і обідаю десь поза домом. Не хочу спричинити прикрощів моїм господарям, бо строго заборонено приймати в себе галичан, або їхніх свояків.

Галичан можна тепер побачити при пільних роботах. Правда, Андрій не працює на полі й через те не можу з ним бачитись. Але можу довідуватись про нього та передавати йому вістки.

Всі чужинці в Одесі живуть у безнастанній тривозі. Щодня арештують людей іншої нації, раз німців, то знову поляків, або австрійців. Всі, що довше тут живуть, мають по кілька пашпортів.

Підчас наших частих відвідин у тюрмі бачимо там страшні сцени. Як перед будинком Чека, так і перед тюрмою збирається товпа людей. Все це жінки з тривогою в обличчі, що встромлюють переляканo очі в закратоване віконце в брамі. Подекуди перебиває тишу хлипання, шепіт. Вкінці відчиняється віконце. „Принесли їжу? Давайте сюди!" Досвідчені знають, що враз із кошиком треба передати карточку з прізвищем вязня і спис річей (в дійсности вязні дістають лише малу частину їх). Новички пишуть чим скорше на мурі карточки, кошики відбирають, знову треба чекати. Вкінці зявляється знов сторожа й одноманітно відчитує прізвища. Нараз пронизливий крик: що сталось? Довкола шепти, бліді, стривожені лиця, знов одна жінка зомліла. Монотонний голос прочитав: Н. Х. розстріляний. Оце дожидання перед тюрмою це справжня мука; дрижачи очікую повороту сторожі. Один випадок вбився мені в память: якась пані оповідала мені по французьки, що її дочка померла на тиф. Чоловік, що знаходиться в тюрмі нічого не знає про її смерть і вона нічого йому не каже, аж поки він не вийде звідтіля. Слава Богу, він приарештований тільки як закладник, отже нічого злого йому не грозить. Пізніш довідуюсь, що її чоловіка розстріляли через помилку. Другий випадок: молода жінка з дуже гарною дівчинкою

приносили їжу для одного вязня. Тижнями відбирали їжу й передавали їй порожню посуду. А одного разу сказали цілком мимоходом: „для кого цей кошик? Вашого мужа вже перед двома тижнями розстріляли". Пізніш старалась вона на всі способи довідатись щось ближчого й жертвувала великі гроші за видачу тіла. Та їй відмовили.

Одного чоловіка розстріляли, бо називався так само, як призначений до розстрілу. Комісар здвиг плечима і справа полагоджена.

Щодо галичан кружляють ріжні поголоски й кидають нас між розпуку й надію. Раз кажуть, що їх незабаром випустять, то знову що відвезуть до концентраційних таборів. Або знов кажуть, що всіх штабових старшин розстріляють.

19. квітня. Остання надія на визволення мого чоловіка з вязниці, це те, що він лікар, а большевики лікарів потребують. Я бігаю цілими днями по одеських лікарях за допомогою. Була також у чеського консуля і в представника Інтернаціонального Червоного Хреста, але вони оба непризнані большевиками. Вкінці лікарі порадили мені зладити два однакові подання, з проханням випустити мого чоловіка через велику недостачу лікарів в Одесі. Це подання переписала мені пізно ввечорі п. Я. на машинці. Через те я спізнилась домів і провела частину ночі в парку, аж поки не стрінула знайомого, що вертався домів і мешкав у тому самому домі, де й п. Т.

20. квітня. Рано почала я біганину з обома поданнями. З одним ходила я по лікарях і діставала завжди поручення від одного до другого, щоб дістати їх підписи. Із другим казали мені звернутись до якогось лікаря, що був на службі в большевиків. Через нього дістала я поручення до ріжних інституцій суспільної опіки (забезпека матерей, опіка над немовлятами итд). Тією дорогою вдалось мені зацікавити дуже важний орган, а саме товариство медичних робітників. Це є обєднання санітарів, сидїлок та фельдчерів, що в ньому лікарі творили свій підвідділ.

Оба подання передала я начальникові Чека. Він зараз при першому проханні незорганізованих лікарів спитався, чи знає про те товариство медичних робітників.

На пораду одного з лікарів я звернулась до Губревкому і вкінці удалось мені за ріжними протекціями виєднати авдієнцію у голови. Навмисне кажу авдієнцію, бо це приняття коштувало стільки заходів! Спершу треба було добитись до секретаря, розказати докладно про що йде, чекати безконечно довго, аж вкінці впустили мене до кабінету голови, де було кілька червоно убраних ґвардійців. Голова сказав нам, що він не має ніякого впливу на рішення Чека, казав собі зробити відпис нашого прохання і дав нам ще раз змогу дістатись до начальника Чека (я були з панею А. Ф.). Не можна уявити собі, яких це коштує заходів, короводів і бігання. Совітська бюрократія така складна і утяжлива, що звичайному смертному страшенне трудно щось там узискати. Знову чекали ми безконечно довго в канцелярії Чека. Нараз почули сильний галас, подібний до гроходу бубнів. Від інших прохачів довідались ми, що метою цього галасу (а викликують його сирени автомобілів) є приглушити гук вистрілів, що ними розстрілюють засуджених. Вкінці впустили нас до шефа Чека. Він вислухав нас і відвернувся до нас плечима, кажучи: „Не хочу більше говорити про ту справу". Авдієнція скінчена.

При цих усіх заходах товаришила мені пані А. Тільки її допомозі та незвичайній відвазі завдячую, що я могла помогти Андрієві та пережити ті одеські часи. Нераз грозили їй арештом, тому що вона вставляється за галичан, нераз погрожувала їй сторожа нагайкою, тому, що намагалась для мене дістати вістку.

Один із лікарів, що я в нього була, припоручив мене своїй жінці, що стояла на службі в большевиків. Ця дуже образована й інтелігентна жінка порадила мені столуватись у большевицькій кухні. Там можна її завжди знайти і там можу познайомитись із ріжними „товарищами", що могли б мені помогти. Вона дала мені також квиток до тієї кухні. Там було доволі чисто, їжа як на тамошні обставини незла й дешева. Обід коштував 70 рублів. Бюрократизм виявлявся вже й тут. Найперше треба було віддати квиток до каси й там видавали бльок. Із тим бльоком треба було вплатити при другій касі 70 руб. Касієр відривав з того бльоку чотири числа і давав за них відповідні карточки: одна карточка на посуду, друга на ложку й вилку, третя на хліб а четверта на їжу. З тими карточками треба було ставати в ряд і віддаючи карточки, діставала я постепенно все. Обід складався звичайно з тарілки борщу, тарілки каші і компоту з сушених овочів. Оці заходи тривали звичайно годину. Відтак треба було скоро глотати їжу, бо вже чекала товпа нових гостей. Посуду треба було вимити й віддати чисту, щоб дістати назад квиток. Квиток цей був важний тиждень і він був властиво добродійством для мене.

В оцій кухні вдалось мені познайомитись із секретарем медичних робітників. Я зацікавила його своєю справою і вкінці довідалась від одного комісаря, що Андрія зчеркнули з листи увязнених й що він за кілька днів буде на волі. Цей комісар, який може 20-літній жидок, прийняв мене сидячи при бюрку і сказав: „Вашого мужа випустять із вязниці не тому, що лікарі вставлялись за ним. Тільки тому, що я переконаний, що він добрий лікар і невинний".

Через цілоденну біганину та невигідне спання знищилась моя одіж так, що я ходила буквально в лахманах. Старалась конче видобути свої речі з віллі Толстого і ходила в тій справі до якогось комісаря та він збув мене словами: „Стидайтесь у такому часі думати про речі!" Тимчасом сторожа в віллі заявила мені нахабно, що більшу частину річей вийняли з валізок, бо воно несправедливо, щоб двоє осіб мало стільки річей.

(Далі буде).

ЖУРБА — НАЙБІЛЬШИЙ НАШ ВОРОГ.

До пані Ольги приїхала в гостину її сестра Марійка. „Олю, прикро мені це сказати, але ти змарніла і наче постаріласяя за ті два роки, що ми не бачилися" — сказала Марійка. „Журюся, Марійко!" — сказала сумно Ольга. Мій чоловік щось нездужає, боюся катастрофи, а тут кількоро дітей і ми всі майже цілком без забезпеки на майбутнє..." — „Розумію тебе, сестро,. Журишся — а журба то найбільший наш ворог, найгрізніша небезпека для жіночої краси і чару. Та чи нема ніякої ради, щоб ту журбу бодай трохи зменшити і ясніше глянути на світ? У мене також діти і мій чоловік теж довго хорував, та я дала собі раду. Чоловіка дбайливо лікувала і він виздоровів, та й за майбутність нашу з дітьми мені не так лячно. Бо я добре тямлю слова нашої покійної матері: „щади, не зазнаєш біди" і щаджу. Складаю, що тільки можу, в однім нашім великім банку. З тих ощадностей я і чоловіка вилікувала і дітей учу і будучність усім нам забезпечую. А ти ж не робиш так? Та ж маєш тут у Львові наші великі і солідні банки під боком, аж проситься, занести туди зайвий гріш, поки ще є. Спробуй тільки, а побачиш, як твої личка знов зарумяняться й очі стануть погідні та веселі і хата повеселішає". — Мабуть твоя правда, сестро", — сказала пані Ольга. „Пічну і я щадити, щоб прогнати журбу, того нашого найгрізнішого ворога, з хати і з серця. І може надоложу втрачене".

Отак, посестри, неодна з нас повинна піти слідами Марійки й Ольги, тоді журба не буде нас передчасно вялити.

(З. Б.)

ЛИСТУВАННЯ.

Олена Ржепецька, Варшава. Прохаємо подати нову свою адресу.

Клявдія Бобикевич, Чернівці. За допис щиро дякуємо. Піде в найближчих числах.

Ірина Левинська, Букарешт. За заходи щиро дякуємо. До п. Орисі Щербанович напишемо в тій справі.

Наталя Дорошенко, Варшава. Щиро дякуємо за вістку. Збираємо відомости й напишемо окремо.

Евгенія Бохенська, Синевідсько Нижне. Адресу ми змінили. За вістку дякуємо та шкодуємо, що не виконали нашого прохання. Пишемо окремо.

Микола Забелло, Царгород. Щиро дякуємо за святочні побажання.

Гурток „Спокій", Варшава. Світлини з попередніх років вийшли й ми їх постараємо.

Союз Українок, Рівне. За гарні святочні побажання щира подяка.

Всіх передплатниць, що не одержали чч. 5 і 6, просимо його не реклямувати, бо вони вже вичерпані.

Союз Українок, Марія Шершанович, Коговз. Передлату за 1938 р. ми одержали.

Союз Українок, Віндсор. Передплату за 1938 р. через Централю С. У. у Саскатуні ми одержали.

Осипа Навалівна, Круше. Передплата вирівнана до кінця березня 1938.

Юлія Кучер, Карнеґі. Передплату за 1938 р. одержали.

Марія Малевич, Пітсбурґ. Передплату за 1938 р. ми одержали.

Інж. Володимир Дутка, Станиславів. Передплата вирівнана до кінця 1938.

Анна Лабанцівна, Станиславів. Просимо подати дату, коли ви вислали 1.15 зл. за крій?

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ

У понеділок, дня 11. квітня, вела гутірку в клюбі „Нової Хати" й „Труду" **п. Наталя Зибенко.** Темою було: **„Кресові письменники польські та їхнє відношення до нас".**

Показується, що є ціла низка польських письменників, що описують життя своїх земляків в Укдраїні. Референтка поділила їх на ріжні типи. Є такі, що виключно обмежуються двором і двірськими взаєминами, а село їх зовсім не цікавить. Є такі, що вже знають і населення, але головно розкошуються природою (Івашкевіч). Але є й три письменниці, що виразно й свідомо цікавляться населенням і втягають його до своїх книжок, як темного але небезпечного контрагента польського осадника. Це Коссак-Щуцка, Дунін-Козіцка і Дорожинська.

Всі три письменниці дали по книжці споминів із бурхливих літ революції та громадської війни. Книжки ці можна назвати документами, такі вони важні не лиш для польсько-українських взаємин, але як матеріяли й для нашої визвольної війни. Та референтка схарактеризувала лише відношення письменниць до місцевого населення. Найприхильніше ставиться до нього ще Дунін- Козіцка. Вона признає його здібність, добродушність та простоту. Відношення Коссак-Щуцкої згірдне. „Ще сто літ потрібно, щоб ця темна людська маса дійшла до якоїсь свідомости", каже вона. На її думку Україна, це плодовита кольонія, що повинна „лягти у стіп Річи Посполитої". А Дорожинська ставиться до місцевого населення явно вороже. Для неї селяне це тільки „гадюки", призначені на те, щоб за їх допомогою можна тут оснувати польські станиці. Вона не признає їм ніодної людської риси, не добачує в них іскорки сумління, хоча селяни (як видно з її споминів) до неї добре ставляться. Її переховують перед большевиками й не доносять про її польські затії.

Тема була стисло літературна. Але референтка вложила в неї стільки темпераменту, що відчит не був сухо-академічний. Навіть ті, що не читали книжок, могли взяти участь у дискусії.

Хоча вже близько свят, стягнув ще останній понеділок багато клюбових гостей. Тема була аж надто цікава й актуальна. П. Олена Залізняк мала розказати про плебісцит у Відні, що в ньому сама взяла участь.

Референтка коротко була у Відні, бо всего три дні. Тому не могла подати докладної анализи тамошніх обставин. Але з мимовільних помічень на вулиці, розмови з віденцями та ходу голосування можна витягнути цікаві висновки.

Відень був гарно прибраний і замаєний. Вже від самої границі кидалась сильно в вічі пропаганда за прилученням. Така маса прапорів, хоругвок і образців із Гітлером, що аж крутилось у голові від красок та написів. Кіна цілий тиждень висвітлювали безплатно пропагандові фільми. Велика частина безробітних дістала працю, а багато робітників виїхало на відпочинок до Німеччини.

Віденці назагал вдоволені отим рухом, що спричинив недавній переворот. Трохи переляку навела на них ескадра бомбометів, що звилась у день прилуки над Віднем. Але що небезпека розвіялась, все закінчилось погідно. Німецькі війська вже з Відня відтягнули але місцеве військо й поліція вже носить німецькі однострої.

У черговий понеділок, дня 2. травня говоритиме **Анатоль Курдидик** про **„Невідомі жінки у українській історії".**

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПЛАТИЛИ ПЕРЕДПЛАТУ ЗА ДРУГИЙ КВАРТАЛ?

Почтову оплату заплачено готівкою.
Należytość pocztową opłacono gotówką.

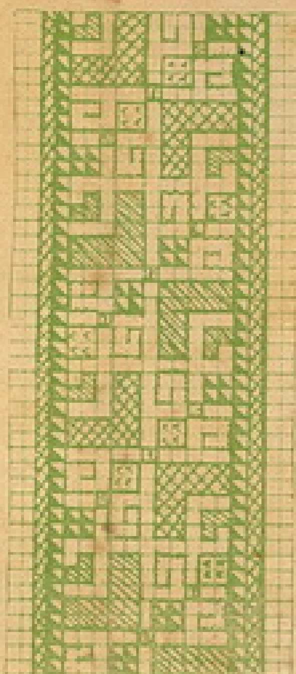

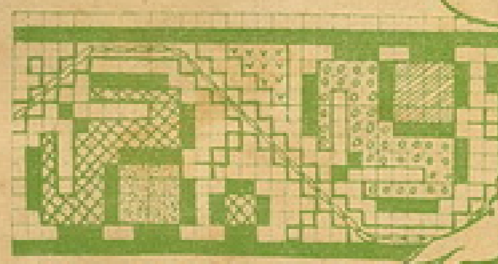
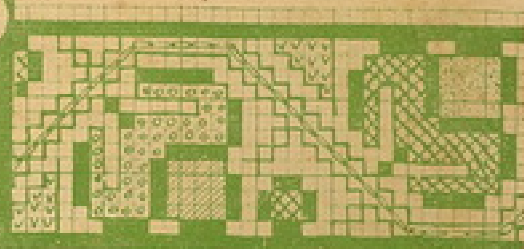

З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.
За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.

Видає Кооператива » Українське Народне Мистецтво«.
Редакція і Адміністрація: Львів, вул. Ходкевича 9, I. п.